

scenariusz

Józef - sprzedany do niewoli

tryb
synchroniczny

religia

klasa
VII-VIII

2 x 45 min

Podczas zajęć uczniowie i uczennice poznają biblijną historię sprzedania Józefa do niewoli. Fragment Księgi Rodzaju będzie punktem wyjścia do rozmów na temat współczesnych form niewolnictwa i handlu ludźmi oraz sposobów ograniczania tych zjawisk.

Pytania kluczowe

Do czego zobowiązuje nas przykazanie miłości?

Czym jest współczesne niewolnictwo i w jaki sposób można wpływać na jego ograniczanie na świecie?

Cele zajęć:

- Przedstawisz historię sprzedaży Józefa przez braci do niewoli
- Wymienisz przyczyny współczesnego niewolnictwa i handlu ludźmi
- Wyjaśnisz, dlaczego niewolnictwo i handel ludźmi są sprzeczne z przykazaniem miłości
- Wskażesz, co możesz zrobić, aby ograniczyć niewolnictwo i handel ludźmi

Materiały i narzędzia:

- materiał dla ucznia i uczennicy
- prezentacja do wyświetlania
- Pismo Święte
- narzędzie do tworzenia wspólnych dokumentów
- ćwiczenie online:
<http://bit.ly/CEOHandelLudźmiĆwiczenie>

Związek z podstawą programową:

A.10.5., A.13.3., A.13.17.

Do scenariusza dołączona jest prezentacja prowadząca krok po kroku przez przedstawione w scenariuszu treści oraz materiał dla ucznia i uczennicy z zadaniami do wykonania. Lekcja jest tak skonstruowana, że każde z tych czterech zadań młodzież realizuje w ośmiu grupach. Jeśli jednak tak zorganizowana praca jest dla waszej klasy zbyt dużym wyzwaniem, możesz skorzystać z zaproponowanych elementów w inny sposób. Zwróć jednak uwagę, by nie zostawić uczniów i uczennic z poczuciem przytłoczenia trudnym tematem, dlatego w wersji minimum zachęcamy do przedstawienia współczesnych form handlu ludźmi i zastanowienia się nad możliwościami przeciwdziałania im.

Przebieg zajęć

- 1** Odmówcie wspólnie wybraną modlitwę na rozpoczęcie katechezy.

- 2** Wyświetl w klasie przykazanie miłości (załączone w prezentacji):
Będziesz miłował Pana Boga swego, z całego serca swego, z całej duszy swojej i ze wszystkich sił swoich, a bliźniego swego jak siebie samego.

Zapytaj: Do jakiej postawy względem drugiego człowieka zobowiązuje to przykazanie?

- 3** Połącz uczniów i uczennice w 8 grup. Poproś grupy o przeczytanie fragmentu Pisma Św. zawartego w materiale dla ucznia i uczennicy (Rdz 37, 3–36) i wykonanie Zadania 1 z tego materiału. Zwróć uwagę, że kolejne zadania w materiale będą prowadziły młodzież przez dzisiejszą lekcję.

- 4** Podsumujcie zadanie. Poproś grupy po kolei o odpowiedzi na zawarte w zadaniu pytania. Niech na każde z pytań odpowiedzi udzielią 2 grupy. Zwróć uwagę, że w czasie prezentacji wyników pracy grup pozostałe osoby mają możliwość uzupełnienia swoich odpowiedzi.

- 5** Przedstaw młodzieży dane na temat współczesnego handlu ludźmi. Możesz wykorzystać formę miniwykładu lub pogadanki.

Handel ludźmi to wciąż znaczny problem, co więcej – skala tego procederu jest ogromna (szacuje się, że w 2016 roku było ponad 40 milionów niewolników i niewolnic) i występuje praktycznie we wszystkich państwach świata. Natężenie tego zjawiska w poszczególnych krajach obrazuje mapa: <http://bit.ly/MapaNiewolnictwoŚwiat>.

Polska zajmuje niechlubne 5. miejsce wśród państw UE pod względem liczby obywateli i obywaterek pokrzywdzonych przestępstwem handlu ludźmi. Jest także państwem tranzytowym (przez nasze terytorium przebiegają trasy przerzutowe ofiar z Europy Wschodniej i Azji) i krajem docelowym dla ofiar (szczególnie z Ukrainy, Bułgarii, Rumunii oraz Azji Wschodniej). W 2014 roku z pomocy działającego w Polsce Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi skorzystało 207 osób (były one wykorzystywane przede wszystkim do prostytucji oraz pracy przymusowej).

Więcej informacji: Definicja handlu ludźmi według polskiego prawa: <http://bit.ly/MapaHandel>. MSWiA, *Handel ludźmi. Raport 2014*, MSWiA, *Handel ludźmi w Polsce. Raport 2015*, <http://bit.ly/ArtykułHandel>.

- 6** Poproś uczniów i uczennice, by zastanowili się nad współczesnymi formami handlu ludźmi i wypisali je w Zadaniu 2 w materiale dla ucznia i uczennicy. Po chwili (możesz odliczyć minutę lub dwie np. za pomocą narzędzia <https://zegaronline.pl/> wyświetlonego w opcji udostępniania ekranu) poproś o wymienienie ich na forum.

Wyświetl slajd prezentujący współczesne formy handlu ludźmi, sprawdźcie, czy mieści się na nim wszystko, o czym wspomnieli uczniowie i uczennice, czy coś warto dodać.

Współczesne formy handlu ludźmi:

- niewolnicza praca (w tym praca dzieci)
- prostytutka
- nielegalne adopcje
- handel organami
- przymuszanie do żebractwa
- przymuszanie do popełniania przestępstw.

Współcześnie w zglobalizowanym świecie łańcuchy dostaw oplatają całą kulę ziemską i tworzą sieć powiązań między sprzedawcami, producentami i nabywcami. Ta sieć nie ma żadnych granic geograficznych, o czym możemy się przekonać, sprawdzając, skąd pochodzą nasze ubrania oraz inne towary. Zarobek wytwórców produktów stanowi zazwyczaj niewielką część ceny końcowej, na przykład pracownice chałupnicze w południowych Indiach dostają tylko 50 groszy za ręcznie uszytą parę skórzanych cholewek butów sprzedawanych w naszych centrach handlowych po 250–500 złotych. W najgorszych przypadkach pracownicy i pracowniczki w krajach globalnego Południa są skazywani na pracę przymusową/niewolniczą – w fatalnych warunkach, bez kontraktów czy potwierdzeń wypłat oraz jakiegokolwiek możliwości obrony swoich praw pracowniczych (brak związków zawodowych, mechanizmów składania skarg itd.). Warto pamiętać, że nasze konsumenckie wybory i praktyki mają konkretny wymiar etyczny i realne konsekwencje dla ludzi zajmujących się produkcją dóbr. Więcej informacji na ten temat można znaleźć w lekturach polecanych na końcu scenariusza.

- 7** Połącz młodzież ponownie w grupy i poproś o wykonanie Zadania 3 dostępnego online: <http://bit.ly/CEOHandelLudźmiĆwiczenie>

Po upływie 5 minut zapytaj młodzież o refleksje związane z tym ćwiczeniem. Prawdopodobnie padnie stwierdzenie, że jeden skutek można przypisać kilku formom niewolnictwa.

- 8** Zapowiedz, że za chwilę zobaczycie film, który odnosi się do zagadnienia współczesnego handlu ludźmi i niewolnictwa. Włącz film Sieci Bakhita zachęcający do modlitwy za ofiary handlu ludźmi: *Modlitwa za ofiary handlu ludźmi - 8 II 2016* (1:48)

(<http://bit.ly/FilmBakhita>). Zapytaj, czy jakieś informacje w tym materiale były dla kogoś zaskoczeniem. Pozwól klasie przez chwilę słownie zareagować na przedstawione treści.

Zwróć uwagę, że film podaje fakty na temat współczesnego niewolnictwa i handlu ludźmi, ale także informuje o sposobie pomocy: o nocnej wspólnej modlitwie w intencji ofiar, którą zainicjowała Sieć Bakhita. Wyjaśnij, że Sieć Bakhita do Spraw Przeciwdziałania i Pomocy Ofiarom Współczesnych Form Niewolnictwa jest międzyzakonną siecią współpracy i wsparcia stworzoną, by zwalczać handel ludźmi i mu zapobiegać oraz pomagać pokrzywdzonym w wyniku tego procederu. Inicjatywy modlitewne to tylko część działań Sieci Bakhita. Siostry zakonne również bezpośrednio pomagają potrzebującym, dając schronienie, pomoc prawną i socjalną, wsparcie w powrocie do normalnego życia po doświadczeniu niewoli. Sieć organizuje też kampanie informacyjne dotyczące handlu ludźmi i niewolnictwa. Sieć przyjęła nazwę BAKHITA od imienia Józefiny Bakhity – sudańskiej niewolnicy, później siostry kanosjanki, która mimo wielu cierpień i życiowych dramatów odzyskała nie tylko wolność i godność, ale dzięki wielkiemu zaufaniu Bogu i promieniującej dobroci także została świętą. Szacunek i podziw budzi jej zaufanie wobec łaski Bożej – dzięki niej zdobyła się na przebaczenie oprawcom, którzy w brutalny sposób obchodzili się z nią przez wiele lat. Jej przykład umacnia nadzieję, że życie ofiary handlu ludźmi może zostać odbudowane, a rany zabliznione.

Źródło: Sieć Bakhita, <http://www.siecbakhita.com>. Jeśli chcesz jeszcze bliżej przedstawić klasie postać świętej Bakhity, możesz skorzystać z życiorysu i fotografii dostępnych na stronie: Św. Józefina Bakhita (1869-1947), <http://bit.ly/JózefinaBakhita>.

8

Połącz klasę ponownie w grupy i poproś o wspólne wykonanie Zadania 4 z materiału dla ucznia i uczennicy, w którym odpowiadać będą na pytanie: W jaki sposób mogę wpływać na ograniczanie współczesnego niewolnictwa na świecie?

Mogę:

- *modlić się w intencji ograniczenia handlu ludźmi i eliminacji niewolnictwa,*
- *dowiedzieć się więcej na temat współczesnego niewolnictwa i handlu ludźmi, mogę te informacje upowszechniać,*
- *powiedzieć „nie” pornografii,*
- *bardziej świadomie robić zakupy: ograniczać konsumpcję (można wspomnieć o ruchu Zero Waste), zwracać uwagę, czy firmy, których produkty kupuję, przestrzegają praw człowieka oraz dbają o środowisko naturalne (nie kupować bardzo tanich ubrań, elektroniki itd.; więcej informacji na www.ekonsument.pl),*
- *informować innych o pracy organizacji pozarządowych działających na rzecz ograniczenia handlu ludźmi, na przykład Stowarzyszenia PO-MOC, La Strady – Fundacji Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu,*
- *ostrzec koleżanki i kolegów wyjeżdżających do pracy za granicę przed niebezpieczeństwami, zaproponować im na przykład ustalenie sygnału alarmowego, po którym rodzina pozna, że dzieje się coś niedobrego,*
- *porozmawiać w domu, czy jako rodzina możemy podpisać petycję mającą na*

celu zwalczanie handlu ludźmi i zapobieganie mu (np.

<https://www.antislavery.org/take-action/campaigns/protect-not-neglect/>),

- wspierać realizację Celów Zrównoważonego Rozwoju, które będąc wezwaniem na rzecz bardziej sprawiedliwego świata dla wszystkich wspierają również eliminację handlu ludźmi (W szczególności: Cel 1: Koniec z ubóstwem; Cel 5: Równość płci, Cel 12: Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja i Cel 16: Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje).

Opracowano na podstawie: Sieć Bakhita, 10 sposobów na pomoc osobom dotkniętym handlem ludźmi, <http://bit.ly/10Sposobów>,

<http://www.siecbakhita.com/index.php/mozesz-pomoc> .

9

Wyjaśnij klasie, że Kościół nie pozostaje obojętny na problem handlu ludźmi. Jako dowód przytocz słowa apelu papieża Franciszka o ochronę godności uchodźców i uchodźczyń oraz ofiar handlu żywym towarem (24 maja 2013 roku):

Handel ludźmi to działalność nikczemna, wstyd dla naszych społeczeństw, które uważają się za cywilizowane! Ci, którzy go wykorzystują, i klienci na wszelkich szczeblach winni zrobić poważny rachunek sumienia przed sobą i przed Bogiem! Kościół ponawia dziś usilny apel, by zawsze chronić godność i centralne miejsce każdej osoby z poszanowaniem podstawowych praw, jak podkreśla jego nauczanie społeczne. Żąda, by prawa te rzeczywiście zostały rozciągnięte tam, gdzie milionom ludzi na każdym kontynencie nie są one przyznawane. Ileż razy w świecie, gdzie mówi się wiele o prawach, deptana jest faktycznie ludzka godność!

Źródło: Handel ludźmi naprawdę istnieje!,

<http://gosc.pl/doc/1741522.Handel-ludzmi-naprawde-istnieje>.

10

Odmówcie wspólnie jako modlitwę przykazanie miłości.

Praca domowa:

Poproś młodzież o przeczytanie do końca historii Józefa, a następnie udzielenie odpowiedzi na pytanie: Czy Józef spotkał się z realizacją przykazania miłości?

Źródła:

<http://www.siecbakhita.com/index.php/mozesz-pomoc>.

The Global Slavery Index, Prevalence [mapa], <http://bit.ly/MapaNiewolnictwoŚwiat>.

MSWiA, Handel ludźmi. Raport 2014.

MSWiA, Handel ludźmi w Polsce Raport 2015, <http://bit.ly/ArtykułHandel>.

Film Modlitwa za ofiary handlu ludźmi - 8 II 2016, Sieć Bakhita, 2016, <http://bit.ly/FilmBakhita>.

Sieć Bakhita, <http://www.siecbakhita.com>.

Święta Józefina Bakhita, <http://www.siecbakhita.com/index.php/o-nas/sw-jozefina-bakhita>.

Handel ludźmi naprawdę istnieje!, <http://gosc.pl/doc/1741522.Handel-ludzmi-naprawde-istnieje>.

Sieć Bakhita, 10 sposobów na pomoc osobom dotkniętym handlem ludźmi, <http://bit.ly/10Sposobów>.

Organizacje zajmujące się przeciwdziałaniem handlowi ludźmi:

Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi, <http://www.kcik.pl>.

La Strada – Fundacja Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu, <http://www.strada.org.pl>.

Anti-Slavery International, <https://www.antislavery.org>.

Polecane lektury:

Marek Rabij, Życie na miarę. Odzieżowe niewolnictwo, Warszawa 2016.

Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie, Współczesne niewolnictwo w indyjskim przemyśle tekstylnym, <http://bit.ly/NiewolnictwoWPrzemysleTekstylnym>.

Scenariusz pochodzi z publikacji „Edukacja globalna na zajęciach religii w szkole podstawowej” wydanej przez Centrum Edukacji Obywatelskiej w 2019 roku w ramach projektu „W świat z klasą”. Publikacja dostępna pod adresem: <http://bit.ly/PublikacjaReligia>.

Digitalizacja w ramach projektu „W świat z klasą” w 2021 roku.

Autorki: Urszula Bywalec, Jadwiga Jarosz

Digitalizacja: Katarzyna Dzięciołowska, Iwona Pieronek-Tokarz

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej.

